

INTELIGENȚA MULTIFOCALĂ – CHEIA UNUI BIBLIOTECAR ȘCOLAR FLEXIBIL ȘI CREATIV

MULTIFOCAL INTELLIGENCE – THE KEY TO A FLEXIBLE
AND CREATIVE SCHOOL LIBRARIAN

Mihaela STAYER¹ [ORCID: 0000-0001-7068-205X]

Abstract: *The article highlights the role of multifocal intelligence, a theory developed by Augusto Cury, in the work of the school librarian. In a world marked by rapid change and information overload, the librarian becomes an emotional mediator, a support for critical thinking, and a promoter of creativity. The text shows how integrating emotions, reason, and intuition helps prevent burnout and maintain inner balance. It also presents practical ways through which the librarian can develop a mental filter, manage difficult situations, and transform the library into a safe, open, and student-centered space that fosters growth and development.*

Keywords: *multifocal intelligence; school librarian; emotional balance; critical thinking; mental filter; burnout; emotion management; educational mediation; creativity; resilience; personal development; school library; interpersonal relations; motivation; reflection*

Lumea evoluează foarte rapid, milioane de informații ajung în viața noastră zilnic, trăim înconjurați de noutăți constante și ne-ar lua ani să absorbim toate acestea.

În contextul ritmului accelerat al vieții de zi cu zi, al presiunilor constante și al dorinței de afirmare, ne este tot mai dificil să ne oprim și să reflectăm asupra a ceea ce trăim noi și cei din jur.

În era conexiunilor, a rețelelor fără granițe, a schimbului de răspunsuri virtuale fără prea multă gândire și a tuturor formelor de comunicare, omenirea se deconectează – de sine și, în consecință, de lumea reală.

Augusto Cury, psihiatru, cercetător și autor al teoriei *inteligenței multifocale*, a dedicat peste două decenii studierii mecanismelor complexe ale minții umane. Rezultatul acestor cercetări este valorificat în volumul *Inteligența multifocală*, în care explică modul în care se formează gândurile și cum ia naștere procesul gândirii.

Aceasta pleacă de la premisa că mintea umană nu funcționează ca un mecanism simplu, linear, unde „inteligența” e unică și măsurabilă numai prin logică sau scoruri IQ - ci ca un sistem complex, dinamic, alcătuit din multiple „focare” ce interacționează: cognitiv, emoțional, motivațional, social. Conform lui Cury, inteligența multifocală nu este doar capacitatea de a procesa informații, ci modul în care construim gândurile noastre, gestionăm energia psihică, organizăm memoria, emoțiile și reflecția conștientă - toate acestea contribuind la modul nostru de a percepe realitatea și a reacționa la ea.

Inteligența multifocală nu face parte din cele opt categorii inițiale stabilite de Dr. Howard Gardner în *Teoria Inteligențelor Multiple*.

Practic, inteligența multifocală este utilizarea simultană a mai multe tipuri de inteligență (inteligență logică, interpersonală și lingvistică) din cele opt inteligențe ale

lui Gardner. Ea se bazează pe ideea că gândirea umană este formată din multiple focare (centre) care acționează simultan – cognitive, emoționale, motivaționale și sociale.

Pornind de la această teorie, un bibliotecar școlar capabil să integreze inteligența multifocală în practicile sale poate deveni:

- **Mediator emoțional:** nu doar un simplu bibliotecar, ci un ghid care înțelege emoțiile, fricile și aspirațiile elevilor și profesorilor; capabil să creeze un mediu sigur, stimulativ și empatic.
- **Facilitator al reflecției:** spațiul bibliotecii devine loc de dialog, creștere personală - nu doar „împrumut și returnare”.
- **Promotor al creativității, curiozității, gândirii critice:** folosind „codurile inteligenței” pentru a stimula creativitatea, intuiția, capacitatea de a găsi soluții noi, alternative, a gestiona stresul.
- **Model de sănătate mentală și echilibru interior:** prin autorefecție, gestionarea emoțiilor, decizii conștiente — contribuie la un climat sănătos în comunitatea școlară.

În mediul educațional actual, bibliotecarul școlar nu mai este doar un custode al informației, ci un facilitator al învățării, un partener educațional și un lider al culturii informaționale. Pentru a răspunde acestor provocări complexe, este nevoie de o formă de inteligență adaptativă și orientată spre soluții – **inteligența multifocală**.

Inteligența multifocală este capacitatea de a privi o situație din mai multe unghiuri simultan, de a integra emoțiile, rațiunea, intuiția și valorile personale în procesul de luare a deciziilor. Ea presupune:

- Observarea contextului în ansamblu;
- Gestionarea simultană a mai multor sarcini și roluri;
- Flexibilitate mentală;
- Conștientizarea propriilor reacții, emoții și tipare mentale;
- Abilitatea de a răspunde creativ în situații neașteptate.

Bibliotecarul, ca profesionist care lucrează cu divers public și variate emoții, poate folosi *Inteligența Multifocală* pentru a-și proteja echilibrul, pentru a comunica eficient și pentru a crea un mediu bibliotecar calm, primitor și resiliant.

Pentru bibliotecarul școlar, aceasta nu este doar o abilitate teoretică, ci o competență necesară în fiecare zi. De ce este importantă pentru bibliotecarul școlar?

Bibliotecarul școlar se confruntă cu dinamici variate:

- elevi cu diverse competențe;
- profesori cu multiple stiluri de lucru;
- activități culturale;
- probleme neașteptate care apar în bibliotecă.

Inteligența multifocală ajută bibliotecarul să:

1. *Rămână flexibil în situații dificile*, să gestioneze calm cererile simultane, aglomerația, sau dialogul cu elevii mai puțin motivați.
2. *Să găsească soluții creative*

De exemplu:

- transformarea unei probleme într-o oportunitate;
- adaptarea activităților în funcție de interesul elevilor;
- crearea unor metode atractive de promovare a lecturii.

3. Menține relații profesionale sănătoase

Inteligența multifocală stimulează:

- empatia,
- comunicarea clară,
- înțelegerea diverselor perspective,
- evitarea conflictelor și a tensiunilor.

4. Construirea unei biblioteci moderne și participative

Bibliotecarul devine:

- facilitator,
- ghid în orientarea digitală,
- coordonator de proiecte culturale.

Idei practice inspirate din teoria multifocală pentru o bibliotecă școlară modernă:

1. *Spații de reflecție* - locuri (colțuri) unde elevii pot medita, citi, scrie, reflecta;
2. *Ateliere / cluburi de dezvoltare personală* - întâlniri pentru a discuta; ghidate de bibliotecar;
3. *Selecție și mediere critică a informației* - orientare și ghidare în găsirea informației digitale, resurse online - ajutând elevii să filtreze și să gândească critic;
4. *Activități creative și reflexive* - scriere, desen, discuții, proiecte multimedia, dezbateri pentru a stimula intuiția creativă, empatia, reflecția interioară.

Astfel, biblioteca încetează să fie doar „depozit de cărți”, devine un centru de dezvoltare umană, emoțională și intelectuală.

„Putem controla computerele, mașinile și avioanele, dar nu avem control complet asupra celei mai incomprehensibile mașini: mintea umană”, a scris psihiatrul și psihoterapeutul Augusto Cury.

Diverse experimente au arătat că este nevoie de doar cinci secunde pentru ca suferințele să se instaleze în creierul nostru, în virtutea unei obișnuințe conștiente și inconștiente, adică a istoriei noastre emoționale.

De exemplu, dacă cineva este pus în situația de a se exprima în public, într-o conferință sau într-o altă împrejurare similară, și dacă în creierul persoanei respective există preconcepția că totul va merge prost, în numai cinci secunde această perspectivă se instalează cu putere, provocând emoții negative.

În schimb, dacă în fața unui asemenea scenariu negativ vom interveni rațional, vom reuși să împiedicăm crearea „breșei”, a „ferestrei” respective, iar prin repetarea unei asemenea atitudini se va ajunge la crearea de obișnuințe favorabile nouă. Aceasta este principalul obiectiv al teoriei *inteligenței multifocale*.

Problema este că majoritatea oamenilor nu știu că au nevoie de un filtru psihic și nici nu conștientizează necesitatea de a-și proteja gândurile. Din această cauză, pierderile, presiunile și problemele sociale pătrund cu ușurință în psihic, afectându-ne echilibrul interior. Mulți poartă ochelari de soare pentru a-și proteja ochii, însă nu folosesc nicio formă de protecție atunci când vine vorba de filtrarea „gunoiului psihic” la care se expun zilnic.

Într-o societate dominată de viteză, presiune și stimuli permanenți, capacitatea de a ne gestiona gândurile devine una dintre competențele esențiale ale vieții moderne. Fără un filtru psihic bine format, mintea devine vulnerabilă la suprasolicitare, anxietate și influențe nocive. Tocmai de aceea Augusto Cury subliniază importanța

cultivării „inteligenței multifocale” – abilitatea de a observa, analiza și reorganiza fluxul gândurilor, pentru a nu deveni prizonierii propriilor anticipări și temeri.

Un filtru psihic acționează asemenea unei bariere subtile care ne protejează de informațiile toxice din mediu și de propriile noastre interpretări negative. El nu înseamnă evitarea realității, ci învățarea unei maniere sănătoase de a o procesa. Prin exersarea acestei „igiene mentale”, reducem impactul gândurilor autodistructive, prevenim acumularea tensiunilor și ne formăm reziliența necesară pentru a face față provocărilor cotidiene.

Într-un context social în care tot mai mulți oameni se confruntă cu stres, burnout sau anxietate, ideea de protecție psihică nu mai este un lux, ci o necesitate. Așa cum ne protejăm ochii de razele puternice ale soarelui, avem nevoie și de strategii care să ne protejeze mintea de „gunoiul psihic” - acele informații, imagini, conversații sau situații care consumă energie, induc teamă sau distorsionează percepțiile.

Prin înțelegerea mecanismelor minții și prin practicarea constantă a introspecției, putem transforma aceste vulnerabilități în resurse. Mintea devine astfel nu doar un spațiu de reacții automate, ci un teren fertil pentru claritate, echilibru și gândire creativă. Iar acesta este, în esență, mesajul teoriei inteligenței multifocale: să ne reconstruim lumea interioară pentru a putea trăi în mod conștient, liber și armonios.

Ce trebuie să facă un bibliotecar școlar pentru a gândi critic și a gestiona eficient emoțiile?

Bibliotecarul școlar este un profesionist aflat în centrul formării intelectuale a elevilor, iar capacitatea sa de a gândi critic și de a-și controla emoțiile este esențială pentru un climat educațional sănătos. Pentru a-și păstra echilibrul și pentru a lua decizii clare, bazate pe rațiune, nu pe impuls, un bibliotecar școlar poate adopta următoarele practici:

1. Dezvoltarea unei rutine de auto-reflecție

- să acorde zilnic câteva minute pentru a analiza situațiile tensionate;
- să identifice ce a declanșat emoția și dacă reacția a fost una proporțională;
- să își noteze observațiile, pentru a recunoaște tendințele repetitive.

2. Practicarea „pauzei raționale”

Înainte de a răspunde unui elev, profesor sau părinte:

- să respire profund,
- să lase câteva secunde pentru a analiza situația,
- să își reformuleze mental reacția. Această tehnică împiedică răspunsurile impulsive.

3. Selectarea și filtrarea informațiilor

- bibliotecarul trebuie să dezvolte un filtru critic, identificând: informațiile utile, emoțiile altor persoane care se pot transmite prin conversație;
- un profesionist bine ancorat nu se lasă copleșit de „zgomotul informațional”.

4. Formare continuă în domeniul gândirii critice

- participare la webinarii, cursuri și ateliere despre gândire critică;
- studierea metodelor de analiză logică;
- dezvoltarea competențelor de evaluare a surselor.

5. Stabilirea unor limite emoționale sănătoase

- să nu ia personal nemulțumirile celor din jur;
- să diferențieze între problemele elevilor și responsabilitățile proprii;

- să practice „detașarea empatică”: înțelegere fără preluarea poverilor emoționale.

6. Folosirea limbajului calm și obiectiv

- evitarea tonului acuzator;
- formularea în fraze neutre, bazate pe fapte: „Situția este...”, „Observ că...”, „Propun soluția...”. Acest stil sprijină gândirea critică și reduce încărcătura emoțională.

7. Dezvoltarea auto-disciplinei informaționale

- prioritizarea sarcinilor;
- organizarea fluxului de lucru;
- ordinea exterioară favorizează claritatea mentală.

8. Practicarea igienei mentale

- la fel cum protejăm ochii de lumina puternică, trebuie să protejăm și mintea: limitarea conversațiilor toxice, pauze regulate, activități care reduc tensiunea: lectură, plimbări, meditație.

9. Gestionarea conflictelor prin rațiune, nu reacție

- bibliotecarul școlar trebuie să: analizeze situația înainte de a interveni, să caute cauza reală, să propună soluții ce aduc echilibru, nu escaladare.

10. Cultivarea empatiei cognitive

- empatia nu trebuie să însemne preluarea emoțiilor elevilor, ci: înțelegerea situației din perspectiva lor, evaluarea obiectivă a nevoilor, oferirea unei soluții calm formulate.

În ultimii ani, fenomenul de *burnout* a devenit tot mai vizibil în rândul profesioniștilor din domeniul educației. Suprasolicitarea, ritmul accelerat al sarcinilor, presiunea rezultatelor și contactul permanent cu solicitările emoționale ale elevilor pot duce la epuizare fizică, mentală și emoțională. Burnout-ul se manifestă prin oboseală cronică, lipsă de motivație, scăderea concentrării și sentimentul de neputință. *Burnout-ul și inteligența multifocală*: sunt două perspective complementare asupra sănătății mentale

În acest context, teoria **inteligenței multifocale** a lui Augusto Cury oferă instrumente valoroase pentru prevenirea și depășirea acestor stări. Inteligența multifocală se referă la capacitatea de a analiza fluxul gândurilor, de a înțelege mecanismele mentale și de a interveni conștient asupra emoțiilor negative. Practic, ea ne ajută să devenim observatori ai propriilor reacții, nu victime ale lor.

Burnout-ul apare frecvent atunci când:

- mintea repetă automată scenariu negativ („nu voi reuși”, „e prea mult pentru mine”);
- există anticipări anxioase („iar o să fie o zi grea”, „nu o să fac față situației”);
- limitele personale nu sunt respectate;
- nu există un filtru psihic care să protejeze de suprasolicitarea informațională.

Conform teoriei multifocale, aceste stări se instalează extrem de rapid, uneori în doar cinci secunde, dacă nu intervenim rațional pentru a opri „breșa mentală”.

Cum poate inteligența multifocală preveni burnout-ul?

- Dezvoltarea unui filtru psihic - asemenea ochelarilor care protejează ochii, filtrul psihic protejează mintea;
- Observarea și restructurarea gândurilor - un profesionist care practică

inteligența multifocală: recunoaște gândurile automate negative și le analizează critic;

- Gestionarea emoțiilor prin intervenție rațională - când apare stresul: se face o „pauză mentală” și se analizează situația cu calm;
- Prevenirea acumulării „gunoiului psihic” - burnout-ul este alimentat de: discuții toxice, informații negative, auto-critică excesivă.
- Construirea obiceiurilor mentale sănătoase - prin repetarea intervențiilor raționale, mintea își formează: reziliență, claritate, calm, autocontrol emoțional.

Cultivarea inteligenței multifocale pentru bibliotecarii școlari îi va ajuta să:

- prevină burnout-ul;
- gestioneze situațiile tensionate;
- rămână calm și obiectiv;
- ofere sprijin eficient elevilor;
- își păstreze satisfacția profesională.

Inteligenta multifocală îi ajută pe bibliotecari să privească situațiile din mai multe perspective și să găsească soluții potrivite pentru fiecare persoană și context. În școală, acest mod de gândire este util atât în lucrul cu elevii, cât și în colaborarea cu profesorii.

1. Interacțiunea cu elevii

- Abordarea calmă a elevilor agitați;
- Folosirea unor explicații adaptate nivelului lor;
- Identificarea intereselor pentru a-i motiva.

2. Comunicarea cu profesorii

- Ascultare activă;
- Adaptarea la stilul fiecărui profesor;
- Oferirea de soluții rapide și eficiente.

3. Promovarea lecturii

- Crearea unor activități atractive;
- Implicarea elevilor în proces;
- Inovație în metode și instrumente.

Inteligenta multifocală este *cheia* transformării bibliotecarului școlar într-un profesionist: flexibil, echilibrat, creativ, orientat spre soluții, adaptat unui sistem educațional în continuă schimbare.

Biblioteca școlară devine astfel un spațiu viu, deschis, care contribuie la formarea unui elev informat și motivat să învețe.

Teoria inteligenței multifocale ne invită să regândim rolul cunoașterii, al bibliotecii, al educației. Ea ne cere să considerăm omul nu ca un „recipient de informații”, ci ca o ființă complexă cu gânduri, emoții, conștiință de sine, sensibilitate, creativitate. Pentru bibliotecarul școlar, adoptarea acestor principii poate transforma biblioteca într-un spațiu de echilibru, de reflecție, de creștere, nu doar academică, ci umană.

Aplicată cu discernământ, inteligența multifocală poate deveni un far care ghidează tinerii spre maturitate, empatie, responsabilitate, curiozitate și autocunoaștere. Într-o lume marcată de zgomot, schimbări, aceasta poate fi adevărata valoare a bibliotecii și a educației.

Referințe bibliografice:

1. CURY, Augusto. *Codurile inteligenței*. București: For You, 2022. 266 p. ISBN 978-606-639-454-3.
2. CURY, Augusto. *Teoria da inteligencia multifocal*. Sao Paulo: Cultnix, 2006. 335 p. ISBN 85-316-0159-2 Disponibil: <https://dokumen.pub/inteligencia-multifocal-8531601592.html> [accesat 2025-12-01].
3. *Multifocal Intelligence, or how to regain control of your thoughts*. Disponibil: <https://psychology-spot.com/multifocal-intelligence-cury-augusto-theory/> [accesat 2025-11-21].
4. NUZZI, Ronald J. Multiple intelligences. *History*. 2025, Oct. 16. Disponibil: https://www.britannica.com/science/multiple-intelligences?utm_source=chatgpt.com [accesat 2025-12-01].